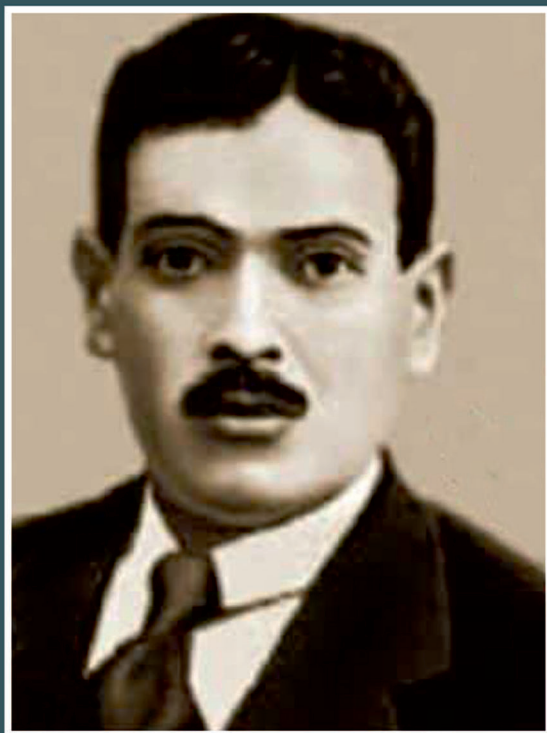

ƏHMƏD CAVAD-130

DAYCEST

Əhməd Cavad - 130

Daycest

BAKİ - 2022

Tərtibçi:

A.Məmmədova

İxtisas redaktoru:

K.M.Tahirov,
professor,
Əməkdar mədəniyyət işçisi

Əhməd Cavad – 130: daycest / tərt. ed. A.Məmmədova; ixtisas
red. K.Tahirov.– Bakı, 2022.– 44 s.

Əhməd Cavadın 130 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2022-ci ilin may ayında Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, böyük şair, tanınmış maarifçi və ictimai xadim Əhməd Cavadın (Cavad Məhəmmədli oğlu Axundzadənin) anadan olmasının 130 illiyi tamam olur.

Əhməd Cavad Azərbaycan ədəbi-bədii fikri tarixində istiqlal şairi kimi özünəməxsus dəst-xətti ilə seçilən, müstəsna mövqeyə malik söz ustalarındandır. Bütün qəlbi ilə bağlı olduğu doğma xalqının müstəqillik ideallarına həyatı boyu sadıq qalmış sənətkarın azadlıq motivləri ilə zəngin yaradıcılığı milli məfkurədən yoğrulmuşdur. Azərbaycanın dövlət rəmzlərini yüksək şeiriyətlə alovlu tərənnüm edən şairin müstəqil dövlətçiliyə sevgi aşılان əsərləri dərin vətənpərvərlik duyğularının heyratəmiz poetik ifadəsidir. Əhməd Cavad daim ictimai-siyasi hadisələrin qaynar nöqtələrində olmuş, dövrün parlaq şəxsiyyətləri sırasında 1930-cu illərin ağır repressiyalarına məruz qalaraq, sovet totalitarizminin qurbanına çevrilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan xalqının istiqlal mübarizəsinə layiqli töhfələr vermiş vətənpərvər şair Əhməd Cavadın anadan olmasının 130-cu ildönümünün qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə birlikdə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, görkəmli şair Əhməd Cavadın 130 illiyinə dair tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 20 aprel 2022-ci il

Tərtibçidən

2022-ci ildə Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, böyük şair, tanınmış maarifçi və ictimai xadim Əhməd Cavadın (Cavad Məhəmmədli oğlu Axundzadənin) anadan olmasının 130 illiyi tamam olur.

Təqdim olunan daycestdə - (“digest”- ingilis dilindən tərcümədə “xülasə”, “toplu” mənasını verir) Əhməd Cavad ilə bağlı 2018-2022-ci illərdə dövrü mətbuat səhifələrində dərc edilmiş məqalələr araşdırılmış və seçmə yolu ilə istifadəçilərin diqqətinə təqdim olunmuşdur.

Daycestin hazırlanmasında əsas məqsəd geniş istifadəçi kütləsini şairin həyat və yaradıcılığı, ölməz irsi haqqında dərc olunmuş materiallarla tanış etməkdən ibarətdir. Daycestdə məqalələr illər üzrə, daxildə isə əlifba ardıcılığı ilə verilmişdir.

Nəşrlə bağlı rəy və təkliflərini Milli Kitabxanaya ünvanlayan mütəxəssis və oxuculara əvvəlcədən öz minnətdarlığımızı bildiririk.

Ünvan: AZ-1000 Bakı şəh., Xaqani küç. 57

E-mail: anl.metodikixidmet@yandex.ru

<http://www.millikitabxana.az/onlineservices/methodical-services>

URL: www.millikitabxana.az

Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığı haqqında

Əhməd Cavad (Cavad Məhəmmədəli oğlu Axundzadə) 1892-ci il may ayının 5-də Gəncə qəzasının Şəmkir dairəsi, Seyfəli kəndinin Mehreli tirəsində ruhani ailəsində dünyaya gəlmişdir. İlk təhsilini molla məktəbində almış, üç il orada oxumuşdur. Sonrakı təhsilini Gəncədə Müsəlman Ruhani Seminariyasında almış (1906-1912-ci illər) və oranı müvəffəqiyyətlə bitirmişdir. 1913-cü ildə Zaqafqaziya şeyxülislamı Pişnamazzadənin imzası ilə ona müəllimlik şəhadətnaməsi verilib. Həmin ildə Şəmkir, Gədəbəy, Zaqatala və Gəncədə fasilələrlə dərs demişdir. Birinci Cahan müharibəsi başlayanda müharibəyə getmiş, dörd il cəbhədə müxbir, xeyriyyə cəmiyyətinin üzvü, katibi, bəzən də sədr müavini kimi fəaliyyət göstərmişdir. O, Şimali Qafqazda, Dağıstanda, Batumda, Qarsda, Ərdəhanda, Gürcüstan və Türkiyədə olmuşdur. Ən çox türk xalqları yaşayan bölgələrə gedərək onlara maddi və mənəvi yardım göstərmişdir.

Müharibədən sonra müəllim işləməklə yanaşı, həm yaradıcılıqla məşğul olmuş, həm Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyətinin yaradılmasında yaxından iştirak etmiş, həm də onun fəal üzvlərindən olmuşdur.

Əhməd Cavad 1920-ci ildə Quba qəzasının Xuluq kənd məktəbində müəllim təyin olunmuş, 1922-ci ilin yayına kimi burada türk və rus dillərindən dərs demişdir.

1922-ci ildə ali məktəbə daxil olmaq məqsədi ilə Bakıya gəlmiş, Azərbaycan Ali Pedaqoji İnstitutuna (indiki ADPU) daxil olmuş, 1926-cı ildə oranı bitirmişdir. Nərimanov adına Texnikumda, Pambıqçılıq İnstitutunda (indiki Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti) müəllim, dosent, professor və kafedra müdiri vəzifələrində çalışmışdır.

Göründüyü kimi Ə.Cavad həyatının 29 ilini müəllimlik kimi müqəddəs peşəyə bağlamışdır. İbtidai sinif müəllimliyindən ali məktəbin kafedra müdirliyinə qədər mürəkkəb bir inkişaf yolu keçmişdir. Azərbaycan Demokratik Respublikası dövründə *“Azərbaycan dilinin sərfi və nəhvi”* adlı ilk dərsliyin müəllifi olmuşdur. O, rus dili üzrə professor rütbəsi alan ilk azərbaycanlı alim idi. Səkkiz-on dildə sərbəst oxumaq, danışmaq və yazmaq bacarırdı. Gəncə mədrəsəsində H.Cavid kimi filosof-şairdən, Mirzə Abdulla Məhəmmədzadə kimi tənqidçi-ədəbiyyatşünasdan dərs alan Cavad öz təxəllüsünü Türkiyəli şair Əhməd Cavadın adından götürmüşdür. Beləliklə, eyni tarixi dövrdə türk dünyasında iki Əhməd Cavad yazıb-yaratmışdır.

Əhməd Cavad Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin məsul katibi və ən fəal üzvlərindən biri idi. Hacı Zeynalabdin Tağıyevin köməyi ilə Seyfəlidə məktəb və uşaq bağçalarının açılması, Şəmkirdə Könüllü kəndinin salınması Ə.Cavadın adı ilə bağlıdır. 1930-cu illərin əvvəllərində şair burada ilk dəfə özünə ev tikdirmiş, bir qədər sonra isə onun təşəbbüsünə könüllü qoşulan Seyfəli camaatının Abbaslı kəndinin Kələntərli məhəlləsi buraya köçmüş və kənd Körpüqıran adlandırılmışdır. Təsədüfi deyil ki, M.Müşfiq Könüllü kəndinə şeir qoşmuş, oranı “Cavadkənd” kimi təsvir etmişdir.

Ə.Cavad “Yaşıl qələmlər” adlı cəmiyyətin yaradıcısı və katibi, Azərbaycan Proletar Yazıçılar Cəmiyyətinin üzvü idi. ADR-ın milli marşlarının əksəriyyətini o yazmışdı. Bu gün dünya meridianlarında səslənən himnimizin mətnini də Ə.Cavad qələmə almışdır. Lakin onu təkcə şair kimi tanıtmək düzgün olmazdı. Ə.Cavad konkret faktlara istinad edilməklə istedadlı şair, publisist, tərcüməçi, jurnalist, xeyriyyəçi, cəbhəçi-döyüşçü,

politoloq, Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyətinin baş ideoloqlarından biri kimi tanındılmalıdır.

1920-ci ilin aprel hadisələrindən sonra Ə.Cavadın hüquqları daim pozulmuş, orijinal yaradıcılığının inkişafına imkan verilməmişdir. 1923-cü ildə Müsavat Partiyasının liderlərindən Mirzəbala Məmmədzadənin Türkiyəyə qaçırılmasında Cavadı günahlandırıb həbs edirlər. Xuluq kəndində işləyərkən dostluq etdiyi müəllim yoldaşı H.Musayev M.C.Bağırovun yanına gəlir və şairin azad olunmasını xahiş edir. Bağirov onu eşidir.

Ə.Cavad ikinci dəfə “Göygöl” şeirinə görə həbs edilir. Bu şeiri oxuyan o zamankı rəhbərlərdən S.Ağamalıoğlu demişdi: “Kim deyər ki, Azərbaycanın Puşkini yoxdur? Cavad Azərbaycan ədəbiyyatının Puşkinidir. “Göygöl” doğrudan doğruya Azərbaycan ədəbiyyatının incisidir”. Lakin şairin bədxahlarından üç nəfər bildirir ki, şeir antisovet ruhludur. Dərhal Ə.Cavadın həbs olunması əmri verilir. Beş-altı ay çəkən sorğu-sualdan sonra “Göygöl”ə heç bir siyasi rəng verə bilmirlər və şairi həbsdən buraxırlar.

Ə.Cavad 1920-1937-ci illərdə dəfələrlə həbs edilmiş, təqiblərə məruz qalmışdır. Nəhayət, 1937-ci il martın 21-də şairi Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının üzvlüyündən azad edirlər. Həmin il iyun ayının 4-də onu H.Cavid, M.Müşfiq və V.Xulufu ilə eyni vaxtda həbsə alırlar. Oktyabrın 12-dən 13-ə keçən gecə 15 dəqiqəlik məhkəmənin qərarı ilə Ə.Cavada güllələnmə kəsilir.

Azərbaycan xalqının azadlığı və istiqlaliyyəti uğrunda mübarizə aparan çox qüdrətli bir insana “xalq düşməni” damğası vurulur. Şairin evində aparılan axtarış zamanı mənzilindən əmlakını, hətta həyat yoldaşı Şükriyyə xanımın daş-qaşını, bəzək əşyalarını da müsadirə edirlər.

Şairin sağ qalan ailə üzvlərinin taleyi isə daha ağır və faciəli olur. Şükriyyə xanım həyat yoldaşının ölümündən sonra “vətən xaininin arvadı” kimi uşaqları ilə birlikdə həbs edilir. Yeddi ildən sonra sürgündən azad edilsə də, ona Bakıda yaşamaq qadağan olunur. Yalnız 1955-ci ilin dekabrında ailə bəraət alır.

Bəzi mənbələrdə şairin ölümü ilə bağlı fərqli versiyalar mövcuddur. Məsələn, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə “Çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatı” əsərində Ə.Cavadın da H.Cavid kimi Sibirdə öldüyünü ehtimal etmişdir. Mühacir tədqiqatçı Hüseyn Baykara da Sibir versiyasını əsas götürmüşdür.

Şair poeziya ilə ilk dəfə Gəncədə təhsil illərində maraqlanmış, 1910-cu ildən başlayaraq lirik şeirlər və tənqidi məqalələrlə müxtəlif qəzet və jurnallarda çıxış etmişdir. Bu ərəfədə onun qələmə aldığı nümunələr, əsasən, ərəb-fars sözləri ilə zəngin qəzəl və qitələrdən ibarətdir. Əruz vəznindən şair yalnız yaradıcılığının ilk dövrlərində istifadə etmişdir. “*Utan*”, “*Müəllim*” şeirləri onun ilk qələm təcrübələrindəndir.

Əhməd Cavadın “*Qoşma*” adlı ilk şeirlər kitabı 1916-cı ildə Bakıda, “Açıq söz” mətbəəsində nəşr olunmuşdur. Kitabın çapı zamanı şair Batumda idi. Burada toplanan şeirlər müəllifin ayrı-ayrı qəzet və jurnallarda dərc edilmiş əsərləridir. Şeirlər əvvəlcədən o qədər hüsn-rəğbət qazanmışdır ki, onları bir toplu şəkildə doktor Xosrovbəy Sultanovun şəxsində “Cəmiyyəti-Xeyriyyə” nəşr etdirmişdir. Cavad bu hadisədən bir il sonra xəbər tutmuş, Bakıya göndərdiyi “Təşəkkür” adlı məktubu Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin redaktə etdiyi “Açıq söz” qəzetinin 1917-ci il 24 may nömrəsində dərc edilmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasını milli tariximizin ən parlaq səhifəsi kimi sevinclə qarşılayan Əhməd Cavad 1919-cu ildə müstəqil dövlətimizin himnini – “*Azərbaycan*

marşı”nı yazır. Şairin Azərbaycan bayrağına ithaf etdiyi şeir də onun üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımıza böyük sevgisinin bədii ifadəsidir:

Türküstan elləri öpüb alnını
Söyləyir dərdini sana, bayrağım!
Üç rəngin əksini Quzğun dənizdən
Ərməğan yollasın sana, bayrağım!..

Əhməd Cavadın “*Dalğa*” adlı ikinci şeirlər kitabı 1919-cu ildə nəşr olunmuşdur. Toplu Azərbaycanın o zamankı ədəbi-mədəni həyatında hadisəyə çevrilmiş, “Azərbaycan” qəzetinin 11 noyabr 1919-cu il tarixli böyük resenziya dərc olunmuşdur. Bu resenziyada Ə.Cavadın təkcə “*Dalğa*” kitabı deyil, bütövlükdə poetik yaradıcılığı yüksək qiymətləndirilmişdir.

1958-ci ildə Əhməd Cavadın “*Şeirlər*”, 1961-ci ildə “*Sən ağlama, mən ağlaram*” kitabları çap olunur. Şairliklə yanaşı, həm də istedadlı tərcüməçi olan Əhməd Cavadın 1961-ci ildə Fransua Rablenin “*Qarqantua və Pantagruel*”, 1962-ci ildə Vilyam Şekspirin “*Otello*”, “*Romeo və Cülyetta*”, 1978-ci ildə Şota Rustavelinin “*Pələng dərisi geymiş pəhləvan*” və s. dilimizə çevirdiyi əsərlər işıq üzü görür.

Əhməd Cavadın misilsiz xidmətləri xalqımız, dövlətimiz tərəfindən hər zaman layiqincə qiymətləndirilmişdir. Doğulduğu Şəmkir rayonunda parkda şairin adına kompozisiya qoyulmuş, Bakıda və Ankarada küçələrdən birinə Əhməd Cavadın adı verilmişdir. Gəncədə yaşadığı evin qarşısında Barellyefi qoyulmuş, Ankarada heykəli ucaldılmışdır. Şəmkirdə və Gəncədə adına məktəb var.

1991-ci ildə Türkiyədə “*Sən ağlama, mən ağlaram*” şeirlər kitabı, 1992-ci ildə Azərbaycanda ikicildliyi, “Azərbaycan dilində

latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında” Prezident İlham Əliyevin 12 yanvar 2004-cü il Sərəncamına əsasən isə 2005-ci ildə “Seçilmiş əsərləri” kütləvi tirajla çap olunmuşdur.

2012-ci ildə Əhməd Cavadın anadan olmasının 120 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Sərəncam imzalamışdır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 7 may 2019-cu il tarixli, 211 nömrəli qərarı ilə Əhməd Cavad Azərbaycan Respublikasında əsərləri dövlət varidatı elan edilən müəlliflərin siyahısına daxil edilmişdir.

2022-ci ildə şairin anadan olmasının 130 illiyi tamam olur. Azərbaycan ədəbiyyatı və ictimai fikrinin inkişafında tutduğu əvəzsiz mövqeyinə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev “Əhməd Cavadın 130 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında” Sərəncam imzalamışdır.

Yubiley ilə əlaqədar olaraq Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsinin sədri Qənirə Paşayeva və fəlsəfə doktoru Faiq Ələkbərlinin həmmüəllifliyi ilə Türkiyə türkcəsində “Əhməd Cavad – türk ruhunun söz bayrağı” və tədqiqatçı, publisist Sevinc Ədalətqızının “Sən öylə bir şeirsən ki, sevməyənlər anlamaz!” adlı kitabları işıq üzü görmüşdür.

Şairin 130 illik yubileyi ilə bağlı olaraq Qazaxıstanın Nur-Sultan şəhərinin yaxınlığındakı “ALJİR” memorial-muzey kompleksində, Gürcüstanın Tbilisi Şəhər Şurasında tədbirlər təşkil olunmuş, Türkiyənin Ankara şəhərində Türk Tarix Muzeyi və Parkında ucaldılan heykəlinin açılışı olmuş, silsilə tədbirlər keçirilmiş, şeirləri tanınmış şair-tərcüməçi Kənan Çarboğa tərəfindən Türkiyə türkcəsinə tərcümə edilmişdir.

2018

Abidqızı, G. Çırpınırdı Qara dəniz / Göyərçin Abidqızı // Ədalət.- 2018.- 28 sentyabr.- S.4.

<http://www.anl.az/down/meqale/adale/t/2018/sentyabr/607694.htm>

Ədalət.- 2018.- 2 oktyabr.- S.4.

<http://www.anl.az/down/meqale/adale/t/2018/oktyabr/608076.pdf>

Məqalədə Ə.Cavadın həyatının keşməkeşli illərindən, başına gələn faciələrdən bəhs edən müəllif qeyd edir ki, onun sənətkar şəxsiyyətinin formalaşması prosesində Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaranması müstəsna rol oynamışdır. Şairin M.Ə.Rəsulzadə ilə tanışlığı və dostluğu onun ədəbi-mədəni və ictimai həyata yaxından bağlanmasına rəvac vermişdir.

Abidqızı, G. Əhməd Cavad / Göyərçin Abidqızı // Ədalət.- 2018.- 11 aprel.- S.7.

<http://www.anl.az/down/meqale/adale/t/2018/aprel/585314.pdf>

Ədalət.- 2018.- 13 aprel.- S.7.

<http://www.anl.az/down/meqale/adale/t/2018/aprel/585524.htm>

Məqalədə qeyd olunur ki, cəmi 45 il ömür sürmüş Əhməd Cavadın həyatının 25 ili şair, şəxsiyyət və ictimai-siyasi xadim kimi Azərbaycan Demokratik Respublikası, müsavətçilik

ideologiyası ilə bağlı olmuşdur. Burada bir çox işıqlı talelərdə öz qara, kabus rolunu oynamış repressiyanın Ə.Cavadın taleyinə necə təsir etdiyindən də bəhs edilir.

Bayramoğlu, A. Əhməd Cavadın “Yenə böhran” məqaləsi: Axtarışlar, tapıntılar / Alxan Bayramoğlu // Ədəbiyyat qəzeti.- 2018.- 9 iyun.- S.9.
<http://www.anl.az/down/meqale/edebiyyat/2018/iyun/595934.htm>

Məqalədə Ə.Cavadın “Yenə böhran” (“Azərbaycan” qəz., 17 eylül (sentyabr) 1919, N.275) başlıqlı məqaləsindən bəhs edilir. Qeyd edilir ki, məqalə 1919-cu ilin sentyabr ayında Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətində yaşanan siyasi böhrana həsr edilmişdir.

Cabbarlı, N. Cümhuriyyəti şeirlərində quran şair... / Nərgiz Cabbarlı // Kaspi.- 2018.- 26-29 may.- S.11.
<http://www.anl.az/down/meqale/kaspi/az/2018/may/593667.htm>

Məqalədə qeyd olunur ki, Cümhuriyyət dövrünün, azadlıq mücadiləsinin, ictimai-siyasi proseslərin ən bariz, ən dolğun və ən dəqiq izlərini Əhməd Cavad yaradıcılığında görmək mümkündür. Onun şeirlərində azadlıq yangısı da var, müstəqillik istəyi də, türk birliyi ideyası da, “türkün türkdən başqa dostu, dayağı yoxdur” düşüncəsi də.

Əhməd Cavad haqqında kitablar təqdim edilib // Mədəniyyət.- 2018.- 6 iyul.- S.21.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2018/iyul/598890.htm>

Məqalədə Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində yazıçı-publisist Sevinc Ədalətqızının “İstiqlal abidəsi Əhməd Cavad”, “Fırtınalı ömür”, “Cavad və Şükriyyə dastanı”, “Əhməd Cavad haqqında xatirələr”, “İstiqlal eşqiylə yanan ürəklər” adlı kitablarının təqdimat mərasimindən bəhs edilir.

Əhməd Cavad: Ümumtətariximizdə ilk Milli Mənlik doğruluşumuzun Cümhuriyyətimizin Baş poetik vəşfkarı... / Tahir Abbaslı // Mədəniyyət.- 2018.- 4 may.- S.12.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2018/may/589584.htm>

Məqalədə qeyd edilir ki bütün ömrü boyu milli oyanış, ümumtürk birliyinə çağırış duyğuları ilə yaşamış Ə.Cavad Quba Xalq Maarif Şöbəsinin müdiri, Gəncə Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun professoru, kafedra müdiri, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında redaktor, “Azərbaycanfilm” studiyasında Sənədli filmlər şöbəsinin müdiri olmuşdur. 1910-cu ildən başlayaraq lirik şeirlər və tənqidi məqalələrlə müxtəlif qəzet-jurnallarda çıxışlar etmişdir.

Kazımov, İ. Salam türkün bayrağına!/: Yaxud; baxaq dilimizə nələr görünür? / İsmayıl Kazımov //
Kredo.- 2018.- 31 may.- S.4.

<http://www.anl.az/down/meqale/kredo/2018/may/593794.jpg>

Kredo.- 2018.- 7 iyun.- S.4.

<http://www.anl.az/down/meqale/kredo/2018/iyun/594700.jpg>

Məqalədə Ə.Cavadın əsərlərindən bəhs edən müəllif onun bir çox şeirlərini təhlil edərək oxucuların diqqətinə çatdırmışdır. Burada qeyd olunur ki, ana dili ilə yanaşı, türk dilinin də dadı-tamı şairin şeir dilində daha şirin və mənalı şəkildə əksini tapmış, türk xalqlarının əxlaqi-mədəni dəyərlərinin təbliği yaradıcılığında əsas yeri tutmuşdur.

Qaraoğlu, F. Tarixdə iz buraxanlar: Əhməd Cavad / Fazıl Qaraoğlu //
Bakı Xəbər.- 2018.- 16 noyabr.- S.15.

<http://www.anl.az/down/meqale/bakixeber/2018/noyabr/617679.jpg>

Məqalədə Əhməd Cavadın həyatı və yaradıcılığı haqqında ətraflı məlumat verən müəllif qeyd edir ki, həyatının ən çətin anlarında belə hər şeyə nikbin, xeyirxah nəzərlə baxmışdır. Uzun müddət texnikum və ali məktəblərdə dərs demiş, millətinin balalarına elm, savad, vətəndaş qeyrəti aşılamışdır.

Qasimov, R. Əhməd Cavad yaradıcılığını tədris edərkən... / Ramiz Qasimov // Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi: elmi-metodik jurnal.- 2018.- №1 (yanvar-mart).- S.18-22.

[http://www.anl.az/down/meqale/azdili_edebyyat_tedrisi/2018/01/03\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/azdili_edebyyat_tedrisi/2018/01/03(meqale).pdf)

Məqalədə Ə.Cavadın yaradıcılığından bəhs edən müəllif qeyd edir ki, milli marş, dövlət himni və bayraq şeirlərilə məşhurlaşmış şairin yaradıcılığı hər gələn yeni nəsil üçün milli istiqlal kitabı və vətəndaşlıq nümunəsidir. Ümumiyyətlə, dövlətçilik yönü Azərbaycançılıq məfkurəsi Ə.Cavad yaradıcılığı üçün səciyyəvi hesab edilir.

Quliyeva, S. Əhməd Cavad poeziyası / Səfurə Quliyeva // Respublika.- 2018.- 11 oktyabr.- S.6.

<http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2018/oktyabr/609883.htm>

Məqalədə qeyd olunur ki, Ə.Cavad xalqın, vətənin həyatı ilə birgə nəfəs alan ilk realist lirik şairimiz olmuşdur. Rus burjua və proletar inqilablarından sonra Azərbaycanın milli istiqlalının tezliklə reallaşa biləcəyi faktı şairin yaradıcılığına böyük ruh yüksəkliyi, mübarizə əzmi gətirmiş, ictimai hərəkətdə yaxından iştirakı şeirlərində siyasi məzmunu gücləndirmişdir.

Sağırkaya, S. “Əhməd Cavad kimi şəxsiyyətlər bizi aydınladan ulduzlardır” / Sedat Sağırkaya: müsahibəni apardı M.Sultanova // Mədəniyyət.- 2018.- 29 iyun.- S.15.
<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2018/iyun/597766.htm>

Məqalədə TRT Avaz telekanalının koordinatoru Sedat Sağırkaya ilə söhbət oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır. S.Sarıkaya müsahibəsində Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə əlaqədar olaraq “Əhməd Cavad” sənədli filmi üzərində işlədiklərini və filmdə Azərbaycan və Türkiyə arasındakı qardaşlıq münasibətlərinin Əhməd Cavadın həyatı üzərindən izah ediləcəyini qeyd etmişdir.

Salmanlı, R. Üç dost / Rəhman Salmanlı // Azərbaycan.- 2018.- 9 yanvar.- S.5.
<http://www.anl.az/down/meqale/azercan/2018/yanvar/570886.htm>

Məqalədə Hüseyn Cavid, Əhməd Cavad, Abdulla Surun Gəncə Ruhani Seminariyasında başlanan dostluq münasibətlərindən bəhs edilir. Şair-dramaturq Hüseyn Cavidlə yetirməsi Əhməd Cavadın eyni əqidənin məsləkdaşı olduqları üçün o zaman sovet quruluşunun ideoloqları tərəfindən yersiz tənqid olunduğu, haqsızlıqlara məruz qaldığı, bunun Xalq Cümhuriyyətinin yaşadığı 23 aylıq zaman kəsiyi istisna olmaqla, aprel işğalından sonrakı mərhələdə daha aydın göründüyü qeyd olunur. Əhməd Cavadın ədəbiyyatda olduğu kimi, həyatda da Hüseyn Cavidə özünün

yolgöstərəni, yaxın dostu, müəllimi hesab etməsi, İsa Əlizadə, Abdulla Şaiqin qardaşı Yusif Ziya Talıbzadə, müəllimi İdris Axundzadə və digərləri ilə birlikdə İstanbula yola düşməsi, orada əslən Şəmkirdən olan həkim Qarabəy Qarabəyov, rayonun Şiştəpə kəndindən könüllülər Aslan oğlu Məsim, Paşa Rüstəmov, o cümlədən cəbhədə dini ayinlərin icraçısı, baş molla vəzifəsini yerinə yetirən şair Məhəmməd Hadi və başqaları ilə tanışlığından bəhs olunur

2019

*Abidqızı, G. Ədəbiyyatımızın “közü
sönən külü qalan”, “haqq bağırən
səs”ləri / Göyərcin Abidqızı //*
Ədalət.- 2019.- 17 oktyabr.- S.7.

[http://www.anl.az/down/meqale/adale
t/2019/oktyabr/677431\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/adale
t/2019/oktyabr/677431(meqale).pdf)

Məqalədə iki böyük sənətkar Əhməd Cavad və Hüseyn Cavidin tanışlığından, onların yaradıcılıqlarındakı oxşarlıqdan bəhs edilir. Vətənə, millətə bəslədikləri sonsuz sevgilərini öz mısralarında əks etdirən hər iki ədibin həyat telləri də bir-birinə bağlı olmuş, hər iki sənətkar eyni gündə həbs olunmuşdur.

*Qasımbəyli, Y. Azərbaycanın poeziya
bayrağında dalğalanan dəniz / Yaşar
Qasımbəyli // Azərbaycan
ədəbiyyatşünaslığı / AMEA, Nizami
Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu.-
2019.- №2.- S.215-222.*

[http://www.anl.az/down/meqale/amea
az_edebiyatshunasliqi/2019/02/798
276\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/amea
az_edebiyatshunasliqi/2019/02/798
276(meqale).pdf)

Məqalədə XX yüzil Azərbaycan poeziyasında qüdrətli sənətkarımız Ə.Cavadın böyük tarixi əhəmiyyətə malik “Qara dəniz” şeiri ilə başlanan qiymətli bir ənənənin ədəbi müqayisəli müstəvidə təhlilindən bəhs edilir. Burada qeyd edilir ki, ustad sənətkarlarımızın bu mövzudakı şeirlərini oxuyarkən XX əsr

faciələrinin hələ çox qədim zamanlardan başlandığını görmək mümkündür.

Qasımbəyli, Y. Yaddaşımızın Qara dəniz həsrəti / Yaşar Qasımbəyli // Ədəbiyyat qəzeti.- 2019.- 20 iyul.- S.24-25.

<http://www.anl.az/down/meqale/edebiiyyat/2019/iyul/665294.htm>

Məqalədə XX yüzil Azərbaycan şeirini özünün poetik cəsarəti və kəşfləri ilə zənginləşdirən Əhməd Cavadın “Qara dəniz” şeiri ilə təkcə Türkiyəyə deyil, bütün türklüyə təəssübünü və sevgisini bədii təcrübədə az rast gəlinən bir ilham və ehtirasla ifadə etməsi haqqında yazılmış, şairin şeiri dahi mütəfəkkir və türkçü ideoloq Əli bəy Hüseynzadəyə “Sevgili Turan məfkurəsinə birinci yol göstərdin” deyə təqdim edildiyi, “Salam” şeirinin isə yenə də Azərbaycan Cümhuriyyəti uğrunda misilsiz mübarizlərdən biri Mirzə Bala Məhəmmədzadəyə ithaf olunması qeyd olunmuşdur.

Müəllif “Qara dəniz”lərin milli-poetik ənənəsi və Qara dəniz yaddaşının XX yüzilin ikinci yarısındakı poeziyamızda da canlı və sirayətedici olduğunu, itirilmiş Vətən və türk torpaqlarının ağrısının çox vaxt Qara dəniz kodu altında ümumiləşdirildiyini vurğulamışdır.

Seyidzadə, T. Min bir əziyyətə dözən romantik ruhlu şair: Əhməd Cavad / Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2019.- 17 oktyabr.- S.7.

http://www.anl.az/down/meqale/az_az_erbaycan/2019/oktyabr/677380.JPG

Məqalədə qeyd edilir ki, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan romantik poeziyasının bir nümayəndəsi kimi Ə.Cavadın Türkiyə ilə ədəbi əlaqələrinin inkişafında, türkçülük və istiqlal ideyalarının formalaşmasında və təbliğində, iki ölkə arasında ictimai-siyasi, ədəbi-mədəni əlaqələrin qüvvətlənməsində böyük xidmətləri olmuşdur. Heç bir Azərbaycan şairi Ə.Cavad qədər Türkiyə ilə bu dərəcədə bağlı olmamışdır.

Tağıyeva, N. Tanıyaq ki, yaşasınlar!...: Əhməd Cavadın əziz xatirəsinə / Nuranə Tağıyeva // 525-ci qəzet.- 2019.- 23 noyabr.- S.20. // Türkünstan.- 2019.- 26 noyabr- 2 dekabr.- S.17.

<http://www.anl.az/down/meqale/525/2019/noyabr/685435.htm>

Məqalədə TRT Avaz-da yayımlanan “Əhməd Cavada vəfa” adlı proqramdan bəhs edilir. Qeyd edilir ki, proqramda nümayiş edilən “Əhməd Cavad” sənədli filmi görkəmli şairimiz haqqında ətraflı məlumat əldə etmək üçün böyük əhəmiyyətə malikdir.

Zeynalova, T. Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığının tədrisi / Tamilla Zeynalova // Azərbaycan müəllimi.- 2019.- 15 noyabr.- S.6.

[http://www.anl.az/download/meqale/az_muellimi/2019/noyabr/686053\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/download/meqale/az_muellimi/2019/noyabr/686053(meqale).pdf)

Məqalədə Ə.Cavad yaradıcılığından bəhs edən müəllif qeyd edir ki, daima təqiblərə, təhqirlərə məruz qalan şair hər dəfə həbs edilərkən, evi ciddi şəkildə axtarılmış, əsərləri çox güman ki, məhv edilmişdir. O, bildirir ki, belə dahi sənətkarlarımızı tədris edərkən interaktiv təlim üsullarının seçilməsi məqsədəuyğun hesab edilir.

2020

Axundzadə, A. Varislər: Anar Axundzadə: “67 ildən sonra Əhməd Cavadın əmanəti bizə çatdı” / Anar Axundzadə; söhbətləşdi: Əyyub Qiyas // Ədəbiyyat qəzeti.- 2020.- 17 oktyabr.- S.16-17.

<http://www.anl.az/down/megale/edebiyyat/2020/oktyabr/725369.htm>

Məqalədə şair, tərcüməçi, professor, Əhməd Cavadın varisi Anar Axundzadə ilə olan müsahibədən bəhs edilir. Müsahibədə A.Axundzadənin Ə.Cavadın ailəsi və öz ailəsi, əlyazmaları, Ə.Cavadın əldə edilmiş ən sonuncu şeiri olan “Susmaram” şeiri haqqında olan müsahibəsi oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Atatürkü ağladan mahnı, “şeyrin Rəsulzadəsi”, talan olan diyar... - Şəhidziyalı // Türküstan.- 2020.- 2-8 iyun.- S.24.

[http://anl.az/down/megale/turkustan/2020/iyun/709841\(megale\).pdf](http://anl.az/down/megale/turkustan/2020/iyun/709841(megale).pdf)

Türküstan.- 2020.- 9-22 iyun.- S.24.

[http://anl.az/down/megale/turkustan/2020/iyun/711883\(megale\).pdf](http://anl.az/down/megale/turkustan/2020/iyun/711883(megale).pdf)

Məqalədə “Şəhid ziyalılarımız” layihəsinin qəhrəmanı görkəmli şair Ə.Cavadın həyat və yaradıcılığından bəhs edilir. Burada şairin bir sıra şeirləri təhlil edilərək oxucuların diqqətinə

çatdırılmışdır. Məqalədə qeyd edilir ki, şeirlərində ən çox işlənən sözlər dil, bayraq, vətən, hürriyyət olan Ə.Cavadı Türkiyədə şeirin Rəsulzadəsi deyilirmiş.

Mehdi, A. Şanlı Vətənin qəhrəman övladı: Dövlətçilik tariximizin mahir təbliğatçısı olan Əhməd Cavad / Aynur Mehdi (Aynur Turan) // Azad Azərbaycan.- 2020.- 15 oktyabr.- S.9.

[http://www.anl.az/down/meqale/az_az_erbaycan/2020/oktyabr/30\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/az_az_erbaycan/2020/oktyabr/30(meqale).pdf)

Azad Azərbaycan.- 2020.- 22 oktyabr.- S.9.

http://www.anl.az/down/meqale/az_az_erbaycan/2020/oktyabr/725207.htm

Azad Azərbaycan.- 2020.- 29 oktyabr.- S.9.

[http://www.anl.az/down/meqale/az_az_erbaycan/2020/oktyabr/727072\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/az_az_erbaycan/2020/oktyabr/727072(meqale).pdf)

Məqalədə bütün fəaliyyəti, bədii yaradıcılığı doğma xalqına əvəzsiz xidmət, vurğunluq nümunəsi olan görkəmli şairimiz Ə.Cavadın keçdiyi həyat yolu oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır. Müəllif bildirir ki, şairin əksər şeirləri xalqın şifahi yaddaşına keçmişdir, şəhərlərimizdə, kəndlərimizdə onların iz və əlamətlərinə rast gəlirik.

Burada həmçinin Əhməd Cavadın adının tarixə təkcə şairliyi ilə deyil, müəllimlik fəaliyyəti ilə də yazılmasından danışılır.

2021

Gəncədə istiqlal şairi Əhməd Cavadın barelyefi açılıb // Ədəbiyyat qəzeti.- 2021.- 16 oktyabr.- S.32.

<http://www.anl.az/down/meqale/edebiyyat/2021/oktyabr/761742.htm>

Məqalədə Gəncədə böyük istiqlal şairi Əhməd Cavadın yaşadığı evin üzərindəki barelyefin açılış mərasimindən bəhs edilir. Burada qeyd edilir ki, barelyef Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin, Gəncə Regional Mədəniyyət İdarəsinin təşəbbüsü və Gəncə Şəhər Nizami Bələdiyyəsinin təşkilatçılığı ilə hazırlanmışdır.

İrəvanlı, M. Gəlin Əhməd Cavad Axundzadəni xatırlayaq / Mürsəl İrəvanlı // Türküstan .- 2021.- 9-15 fevral.- S.11.

[http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/fevral/733576\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/fevral/733576(meqale).pdf)

Türküstan.- 2021.- 16-22 fevral.- S.11.

[http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/fevral/734590\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/fevral/734590(meqale).pdf)

Məqalədə öz dövlətinin istiqbalını düşünən, hər bir sətirdə müstəqillik, azadlıq carçısı kimi çıxış edən Əhməd Cavadın və onun həyat yoldaşı Şükriyyə xanımın acınacaqlı taleyindən bəhs edilir. Burada həmçinin, tariximizin, ədəbiyyatımızın olduğu kimi

tədris və təbliğinə çalışmış bir çox alimlərimizin və ziyalılarımızın taleləri də oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Mirişli, E. Yorulmaz mücahid-İstiqlal şairi Əhməd Cavad / Elşən Mirişli // Türküstan.- 2021.- 23-29 noyabr.- S.7.

[http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/noyabr/767878\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/noyabr/767878(meqale).pdf)

Məqələdə Ə.Cavadın Balkan Savaşında iştirakından, Birinci Dünya Müharibəsi dövründə şairin əmək fəaliyyəti və yaradıcılığndan, ilk şeirlər kitabından bəhs edilir. Burada qeyd edilir ki, şair yaradıcılığının ilk illərində azyaşlı və məktəbli uşaqlar üçün də gözəl əsərlər yazmışdır.

Mirişli, E. İstiqlal şairi Əhməd Cavad Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə / Elşən Mirişli // Türküstan.- 2021.- 30 noyabr - 6 dekabr.- S.7.

[http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/noyabr/767878\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/turkustan/2021/noyabr/767878(meqale).pdf)

Məqələdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması, inkişafı illərində Əhməd Cavadın həyatının və yaradıcılığının parlaq və məhsuldar dövrü ilə yanaşı, siyasi fəaliyyətindən də bəhs edilir. Burada həmçinin Sovet dövründə şairin həyatından,

Azərbaycan himninin və “Göygöl” şeirinin ərsəyə gəlməsindən də danışılır.

Tahir, Ü. Dəhşətləri yazmağa gücüm çatmadı: Ülviyyə Tahir: “O zaman dərk etdim ki, Şükriyyə elə mənəm” / Ülviyyə Tahir; müsahibəni apardı: F.Hüseyn // Kaspi.- 2021.- 14 avqust.- S.8-9.

[http://www.anl.az/download/meqale/kaspi/az/2021/avqust/752928\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/download/meqale/kaspi/az/2021/avqust/752928(meqale).pdf)

Məqalədə yazıçı Ülviyyə Tahirin Ə.Cavadın həyat yoldaşı Şükriyyə xanımına həsr etdiyi “Şükriyyə taleyim” adlı əsəri barədə verdiyi müsahibədən bəhs edilir. Tarixi faktlar əsasında yazılmış əsər eyni zamanda Əhməd Cavad və Şükriyyənin sevgi dastanıdır.

2022

*Ankarada Əhməd Cavadın
heykəlinin ucaldılması türk
dünyasının tarixi şəxsiyyətlərinə
ehtiramın növbəti təcəssümüdür //*
Azərbaycan.- 2022.- 6 may.- S.13.
<http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/may/795006.htm>

Məqalədə may ayının 5-də Azərbaycanın istiqlal şairi Ə.Cavadın anadan olmasının 130 illiyi ilə əlaqədar Ankarada təşkil olunmuş anım mərasimindən bəhs edilir. Tədbirdə Azərbaycanın Türkiyədəki səfirliyi, Etimesgut rayon bələdiyyəsi və Türk Tarix Muzeyi və Parkı tərəfindən birgə təşkil olunan mərasimdə rəsmi şəxslər, Türkiyə ictimaiyyətinin tanınmış simaları iştirak etmişdir.

*Azadi, S. Milli istiqlal şairi / Sevinc
Azadi // İki sahil.- 2022.- 5 may.- S.7.*
http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2022/may/795653.htm

Məqalədə qeyd edilir ki, milli istiqlal şairi kimi tanınan Əhməd Cavad həm də Azərbaycan Demokratik Respublikasının qurucularından biri idi. Onun Azərbaycanın müstəqilliyi, dövlət quruculuğu sahəsindəki fəaliyyəti, mövqeyi yeni romantik və vətəndaşlıq poeziyamızın parlaq nümunələrini yaratması ilə xarakterizə olunur.

Azəri, L. Türk ruhunun söz bayrağı: Ankarada Əhməd Cavad haqqında kitabın təqdimatı keçirilib / Lalə Azəri // Mədəniyyət.- 2022.- 29 iyul.- S.1;2.

[http://www.anl.az/down/megale/medeniyyet/2022/iyul/808211\(megale\).pdf](http://www.anl.az/down/megale/medeniyyet/2022/iyul/808211(megale).pdf)

Məqalədə iyul ayının 27-də Ankara şəhərində Azərbaycan Evinin “Şuşa” konfrans salonunda Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsi, Azərbaycanın Türkiyədəki Səfirliyi, Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi, Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyi (TİKA) və Türkiyə-Azərbaycan Dostluq, Əməkdaşlıq və Həmrəylik Fondunun (TADƏHF) birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən, Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsinin sədri Qənirə Paşayeva və fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Faiq Ələkbərlinin həmmüəllifliyi ilə Türkiyə türkcəsində nəşr olunan “Əhməd Cavad – türk ruhunun söz bayrağı” adlı kitabın təqdimatından bəhs olunur. Kitabda böyük istiqlal şairinin həyat və fəaliyyəti barədə türk dilli ictimaiyyətə müfəssəl məlumat verildiyi qeyd olunur.

Cəfərov, A. Milli istiqlalın böyük tərənnümçüsü Əhməd Cavad-130 / Aslan Cəfərov // 525-ci qəzet.- 2022.- 22 iyun.- S.12.

<http://www.anl.az/down/megale/525/2022/iyun/803232.htm>

Məqalədə Əhməd Cavadın ruh oxşayan şeirlərilə XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının, mədəniyyətinin inkişaf etməsindəki misilsiz xidmətlərindən bəhs edilir. Müəllif qeyd edir ki, Ə.Cavadın yaradıcılığının əsasını milli kimlik motivləri təşkil edir. Burada həmçinin şairin üç rəngli, ay-ulduzlu bayrağımıza böyük sevgisini və türk millətinə sonsuz məhəbbətini özündə əks etdirən şeirləri oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Cəfərova, A. Niyə pərişandı halların, dağlar?!: Əhməd Cavad yaradıcılığında folklor düşüncəsi / Aytən Cəfərova // İki sahil.- 2022.- 11 may.- S.12.

http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2022/may/795967.htm

Məqalədə qeyd edilir ki, Ə.Cavad xalq təfəkkürünün məhsulu olan nə varsa onu özünün yaradıcılıq qaynağı hesab edirdi. Burada şairin yaradıcılığında bayatı, qoşma, əfsanə motivlərinə, aşiq yaradıcılığı və xalq yaradıcılığına müraciətindən bəhs edilir. Onun yaradıcılığında həmçinin atalar sözü və zərbi-məsəflər silsilə təşkil etmişdir.

Əhməd Cavad anılmışdır // Azərbaycan.- 2022.- 12 may.- S.7.

<http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/may/796187.htm>

Məqalədə Gəncədə Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, şair, tərcüməçi, tanınmış maarifçi və ictimai xadim,

Əhməd Cavadın 130 illiyinə həsr olunmuş yubiley tədbirindən bəhs edilir.

Əhməd Cavadın 130 illiyi Qazaxıstanda qeyd olunub // Mədəniyyət.- 2022.- 6 may.- S.2.
<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2022/may/794874.htm>

Məqalədə Beynəlxalq Türk Akademiyası Qazaxıstanın Nur-Sultan şəhərinin yaxınlığındakı “ALJİR” memorial-muzey kompleksində təşkil olunmuş “İstiqlal carçısı Əhməd Cavad – 130” adlı anım tədbirindən bəhs edilir.

Əhməd Cavadın 130 illiyi münasibətilə // Mədəniyyət.-2022.- 17 avqust. - S.3.
<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2022/avqust/809498.htm>

Məqalədə Bakı Şəhər Mədəniyyət Baş İdarəsi Xəzər rayon MKS-nin 2 nömrəli filialında Əhməd Cavadın anadan olmasının 130 illiyi münasibətilə təşkil olunmuş tədbirdən bəhs edilir.

Əhməd Cavadın 130 illiyinin qeyd edilməsi haqqında: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, 20 aprel 2022-ci il // Azərbaycan müəllimi.- 2022.- 21 aprel.- S.5.

[http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/aprel/793568\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2022/aprel/793568(meqale).pdf)

Məqalədə Əhməd Cavadın 130 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Əhmədli, B. Əhməd Cavadın “Mühacirət şeirləri” və ədəbi tənqidin metodoloji aspektləri / Bədirxan Əhmədli // Ədəbiyyat qəzeti.- 2022.- 28 may.- S.6-8.
<http://www.anl.az/down/meqale/edebiyat/2022/may/799021.htm>

Məqalədə qeyd edilir ki, Ə.Cavad mühacirətdə olmayıb, olmadığına görə də mühacirətdə şeirlər yazmayıb. Burada şairin əleyhinə yazılan yazılardan, həmçinin şairin “Yeni Kafkasiya” dərgisinin müxtəlif saylarında dərc olunan şeirlərindən də bəhs edilmişdir.

Məqalədə “Yeni Kafkasiya” dərgisinin 1923-cü ildə şairin həbs olunması ilə bağlı münasibətini özündə əks etdirən “Ahmet Cevat (Ahmet Cevat) məhpus!...” məqaləsi də oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Əhmədli, B. Əhməd Cavad – yeni poetik yolun başlanğıcı / Bədirxan Əhmədli // Ədəbiyyat qəzeti.- 2022.- 30 iyul.- S.8-9.

<http://www.anl.az/down/meqale/edebiyat/2022/iyul/808504.htm>

Müəllif məqalədə Əhməd Cavadın ədəbiyyat tariximizdəki yeri və mövqeyini bənlrləyən iki ən böyük - Azərbaycan poeziyasının millilik, məzmun və mövzu baxımından dəyişilməsi və Azərbaycan şeirinin forma, poetik struktur, dil-üslub baxımından yenilənməsi və yeni ənənə yaratması kimi faktor haqqında şairin şeirlərindən nümunələr gətirməklə danışır, şairin yaradıcılığının ilk illərində klassik formalardan istifadə etdiyini, ilk poetik nümunələrini əruzda ifadə etməyə çalışdığını vurğulayır. O, qeyd edir ki, Ə.Cavadın Azərbaycan poeziyası yolunda ən böyük xidməti dilin qrammatik quruluşuna uyğun olan poeziya, şeir dili meydana gətirməsində, ona qədər mövcud olan bu poetik yolu bir qədər də cilalamasındadır.

*Əliyeva, M. Xalqı üçün doğulan şair
/ Mehparə Əliyeva // Respublika.-
2022.- 5 may.- S.12.*

[http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/may/794694\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/may/794694(meqale).pdf)

Məqalədə “Nə qədər ki hakimlik var, məhkumluq var mən varam” deyən böyük istiqlal şairi Ə.Cavadın türk xalqına, türk millətinə olan sonsuz məhəbbətindən bəhs edilir. Burada qeyd edilir ki, Azərbaycan xalqının azadlığı və istiqlaliyyəti uğrunda mübarizə aparan, bu yolda “xalq düşməni” damğası ilə güllələnmək əmri verilən milli istiqlal şairi Ə.Cavad yalnız Azərbaycanın deyil, bütün türk dünyasının taleyini düşündürdü.

Əsgərli, Ə. Milli istiqlal şairi: Əhməd Cavad - 130 / Əlizadə Əsgərli // Respublika.- 2022.- 7 iyun.- S.9.

[http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/iyun/800473\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/iyun/800473(meqale).pdf)

Məqalədə Ə.Cavadı əhatə edən ictimai-siyasi mühitdən, Hüseyn Cavidlə Əhməd Cavadın yaradıcılığının oxşar poetik xüsusiyyətlərindən bəhs olunur. Burada şairin Azərbaycan milli istiqlalının yorulmaz təbliğatçısı kimi fəaliyyəti, tərcüməçilik fəaliyyəti haqqında oxuculara məlumat verilmişdir.

Fərəcov, S. İstiqlal şairinin Vətən nəğmələri: Əhməd Cavad-130 / Savalan Fərəcov // Mədəniyyət.- 2022.- 11 may.- S.6.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2022/may/795485.htm>

Məqalədə tərcüməçi, maarifçi-pedaqoq və ictimai xadim kimi tanınan Ə.Cavadın zəngin yaradıcılığında dövrün ictimai-siyasi mənzərəsinin əks olunmasından, şairin müəllimi Abdulla Sura həsr etdiyi şeirindən, türklərə qarşı törədilən qırğınlardan bəhs edən “Nə gördümsə” və “İmdad” şeirlərindən, “Azərbaycan, Azərbaycan!” şeirindən, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutu ərəfəsində Milli Şuraya müraciətlə yazdığı “Qardaş” və məşhur “Göygöl” şeirlərindən bəhs edilmişdir.

Gəncədə Əhməd Cavadın 130 illiyi qeyd olunub // Mədəniyyət.- 2022.- 6 may.- S.4.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2022/may/794850.htm>

Məqalədə may ayının 5-də Mədəniyyət Nazirliyi və Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin dəstəyi, Gəncə Regional Mədəniyyət İdarəsinin (RMI) təşəbbüsü və F.Əmirov adına Gəncə Dövlət Filarmoniyasının təşkilatçılığı ilə Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli şairi Əhməd Cavadın 130 illiyinə həsr olunmuş tədbirdən bəhs edilir.

Hüseynova, M. İstiqlal sevdalısı Əhməd Cavad: Əhməd Cavad-130 / Mahirə Hüseynova // Azərbaycan müəllimi.- 2022.- 9 sentyabr.- S.5.

[http://www.anl.az/down/meqale/az_muellimi/2022/sentyabr/813872\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/az_muellimi/2022/sentyabr/813872(meqale).pdf)

Məqalədə Əhməd Cavadın şeirlərində, dövrü mətbuatda nəşr olunan məqalələrində insanları dostluğa, qardaşlığa, birliyə çağıran fikirlərindən, bəşəri ideallardan bəhs edilir. Burada qeyd edilir ki, Ə.Cavad o insanlardan biri olmuşdur ki, ruhu dünyanın harasını gəzib dolaşsa da, qəlbi Azərbaycanla döyünürdü. O, həmçinin XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında Şəhid obrazını ilk yaradanlardan, şəhidliyin layiq olduğu yeri göstərənlərdən biri kimi özünü təqdim etmişdir.

İstiqlal Muzeyində Əhməd Cavad haqqında kitabın təqdimatı // Mədəniyyət.- 2022.- 14 sentyabr.- S.2.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2022/sentyabr/813795.htm>

Məqalədə sentyabr ayının 13-də Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsi və Azərbaycan İstiqlal Muzeyinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, istiqlal şairi Əhməd Cavadın anadan olmasının 130, vəfatının 85-ci ildönümü münasibətilə tədbir və “Türk ruhunun bayrağı Əhməd Cavad” adlı kitabın təqdimatından bəhs edilir.

“İstiqlal şairi Əhməd Cavad” adlı elektron məlumat bazası hazırlanıb

// 525-ci qəzet.-2022.- 10 avqust.- S.8.

<http://www.anl.az/down/meqale/525/2022/avqust/809034.htm>

Məqalədə Əhməd Cavadın 130 illiyi münasibətilə M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında hazırlanan “İstiqlal şairi Əhməd Cavad” adlı elektron məlumat bazasından bəhs edilir.

Qasimov, E. Xalqımızın istiqlaliyyətinin, mübarizə və yaratmaq eşqinin ifadəsi: 1919-cu

ildə bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov və şair Əhməd Cavad tərəfindən tərtib edilmiş “İstiqlal marşı”nın Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni kimi təsdiq edilməsindən 30 il ötür / Emin Qasimov // Respublika.- 2022.- 27 may.- S.11.

[http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/may/798817\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2022/may/798817(meqale).pdf)

Məqalədə Ə.Cavad tərəfindən yazılmış “İstiqlal marşı”nın Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni kimi təsdiq edilməsindən bəhs edilir. Burada ümummili lider H.Əliyevin dövlət himnimizin yaranma tarixi, məna dərinliyi, gözəl musiqisi, onun dövlət atributlarından biri kimi öyrənilməsi və iftixar hissi ilə oxunması haqqında fikirləri də oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Qasimov, R. Milli mənlilik və istiqlal duyğularının alovlu tərcümanı: Əhməd Cavad-130 / Ramiz Qasimov // 525-ci qəzet.- 2022.- 9 iyun.- S.13.

<http://www.anl.az/down/meqale/525/2022/iyun/800951.htm>

Məqalədə Ə.Cavadın şeirlərindən bəhs edən müəllif qeyd edir ki, milli marş, dövlət himni və bayraq şeirlərilə məşhurlaşmış görkəmli şairin yaradıcılığı hər gələn yeni nəsillər üçün milli istiqlal kitabı və vətəndaşlıq nümunəsidir. Burada Ə.Cavadın “Azərbaycan bayrağına”, “Elin bayrağı”, “Göygöl” kimi

şeyrlərindən misralar təhlil olunaraq oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

*Məmmədli, N. Cümhuriyyət nəğməkarı –
Əhməd Cavad / N.Məmmədli
// Mədəniyyət.- 2022.- 29 iyul.- S.4.
[http://www.anl.az/down/meqale/med
eniyyet/2022/iyul/808219\(meqale\).pd
f](http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2022/iyul/808219(meqale).pdf)*

Məqalədə Sabirabad RMİ Sabirabad rayon Heydər Əliyev Mərkəzi və rayon MKS-nin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilmiş “Cümhuriyyət nəğməkarı Əhməd Cavad – 130”, Masallı RMİ Yardımlı rayon Heydər Əliyev Mərkəzində təşkil edilmiş “Əhməd Cavad – 130”, Ağstafa RMİ Tovuz Rayon Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyində keçirilmiş “Qəhrəman övladın şanlı vətəni”, Ağdaş RMİ Ağdaş rayon MKS-nin 1 saylı Gənclər Kitabxanası və rayon Heydər Əliyev Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutmuş şairin yubileyinə həsr olunmuş tədbirlərdən bəhs olunur.

*Milli Kitabxanadan “Əhməd Cavad”
sərgisi // 525-ci qəzet.- 2022.- 6 may.-
S.9.
[http://www.anl.az/down/meqale/525/2
022/may/794790.htm](http://www.anl.az/down/meqale/525/2022/may/794790.htm)*

Məqalədə Milli Kitabxananın əməkdaşları tərəfindən hazırlanmış “Əhməd Cavad” adlı virtual sərginin təşkilindən bəhs edilir.

Mustafayeva, G. Ana dilimizin və milli ruhun alovlu təəssübkeşi: Əhməd Cavad-130 / Göyərçin Mustafayeva // 525-ci qəzet.- 2022.- 20 aprel.- S.22.

<http://www.anl.az/download/meqale/525/2022/aprel/792054.htm>

Məqalədə qeyd edilir ki, dilimizin bütün incəliklərinə bələd olması, dilinin zənginliyi, bədiliyi və milli koloriti ilə seçilən Ə.Cavad forma etibarilə sadə, orijinal şeirlərin müəllifi kimi tanınmışdır. Ə.Cavadın yaradıcılığının ilk dövründə yazdığı ictimai-siyasi məzmunlu şeirlərin Azərbaycana, Azərbaycan xalqına, dolayı yolla isə, bu vətənin, bu xalqın təəssübünü və qeyrətini çəkən, onun uğrunda sərvətini və səyini xərcləyən Azərbaycan xalqına xidmət etdiyini söyləyə bilərik.

Mustafayeva, G. Göyərçin Mustafayeva: Bayrağıma xain baxan xain gözə mən tikanam: (Əhməd Cavad-130) / Göyərçin Mustafayeva // Bakı Xəbər.- 2022.- 7 aprel.- S.14.

[http://www.anl.az/download/meqale/baki_xeber/2022/aprel/789757\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/download/meqale/baki_xeber/2022/aprel/789757(meqale).pdf)

Məqalədə Ə.Cavadın həyatından bəhs edən müəllif qeyd edir ki, ilk dəfə görkəmli tədqiqatçı Əli Saləddinin 1992-ci ildə Ə.Cavadın anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə nəşr etdirdiyi “Əhməd Cavad” monoqrafiyasında şairin həyat və yaradıcılığı hərtərəfli şəkildə araşdırılmışdır.

Məqalədə qeyd edilir ki, şairin müstəqil Azərbaycanın atributlarına həsr etdiyi şeirləri, marş janrında yazılmış əsərləri xüsusilə qiymətlidir.

“Ölməz qələm cəngavəri”//

Mədəniyyət.- 2022.- 11 may.- S.6.

http://www.anl.az/down/meqale/mede_niyyet/2022/may/795471.htm

Məqalədə Gürcüstanın paytaxtı Tbilisidə böyük Azərbaycan şairi Əhməd Cavadın anadan olmasının 130-cu ildönümünə həsr olunan “Ölməz qələm cəngavəri” adlı tədbirdən bəhs edilir.

*Rza, Z. Üçrəngli torpağımızın
rənglərində, Dövlət Himnimizin
sözlərində yaşayan şair: Əhməd
Cavad-130 / Zəhid Rza // İki sahil.-
2022.- 22 aprel.- S.2.*

http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2022/aprel/792622.htm

Məqalədə Əhməd Cavadın lirik şeirlərindən bəhs edilir. Burada qeyd edilir ki, Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi, üçrəngli ay-ulduzlu bayraq, səkkiz guşəli gerbin milli rəmz kimi mənalandırılması, türkçülük ideyalarının təbliği onun şeirlərinin əsasını təşkil edirdi.

*Salmanlı, R. Vətən sevdalı şair:
Əhməd Cavad - 130 / Rəhman*

Salmanlı // Azərbaycan.- 2022.- 5 may.- S.15.

<http://www.anl.az/download/meqale/azerbaycan/2022/may/794821.htm>

Məqalədə qeyd edilir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövrünün ən məşhur şairi olan Ə.Cavadın şəxsi həyatı, ictimai fəaliyyəti və yaradıcılığı uzun müddət xalqdan gizlədilmişdir. Lakin Azərbaycan öz tarixi müstəqilliyinə qovuşduqdan sonra böyük şəxsiyyətin zəngin yaradıcılığı, ictimai-siyasi fəaliyyəti tədqiqatçıların tez-tez üz tutduqları ünvanlara çevrilmişdir.

Burada qeyd edilir ki, şairin yaradıcılığının ən məhsuldar və parlaq dövrü 1918-ci il mayın 28-dən 1920-ci il aprelin 28-dək olmuşdur. Ə.Cavad bu dövr ərzində Azərbaycan ədəbiyyatına nadir incilər bəxş etmişdir.

Sultanova, M. Çırpınırdın, Qara dəniz, baxıb türkün bayrağına...: Türkiyə paytaxtında Əhməd Cavadın adı əbədləşdirilib, kitabının təqdimatı və 130 illiyi şərəfinə konsert keçirilib / Mehparə Sultanova // Mədəniyyət.- 2022.- 8 iyun.- S.1;2.

<http://www.anl.az/download/meqale/medeniyyet/2022/iyun/800897.htm>

Məqalədə Türkiyə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi, Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı – TÜRKSÖY və Etimesqut Bələdiyyəsinin işbirliyi ilə

Əhməd Cavadın yubileyi münasibətilə təşkil olunmuş bir sıra silsilə tədbirlərdən bəhs edilir.

Yaqublu, N. Azərbaycanın istiqlal şairi Əhməd Cavad / Nəsiman Yaqublu // Ədəbiyyat qəzeti.- 2022.- 7 may.- S.16.

<http://www.anl.az/down/meqale/edebiyat/2022/may/795314.htm>

Məqalədə tanınmış şair və Cümhuriyyət dövrünün qüdrətli tərənnümçüsü Əhməd Cavadın həyatından söz açan müəllif daha sonra onun bir sıra şeirlərindən bəhs etmişdir. Burada “Elin bayrağı”, “Ey əsgər”, “Bismillah”, “Türk ordusu”, “Şəhidlərə”, “Al bayrağa”, “Göygöl” kimi şeirlər izahlı şəkildə oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Mündəricat

Əhməd Cavadın 130 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı.....	3
Tərtibçidən.....	5
Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığı haqqında.....	6
Məqalələr.....	13

